

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА “КРОК”

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник голови Приймальної комісії

_____ **О.М.Шикова**

_____ **2017 р.**

ПРОГРАМА

додакового вступного випробування

для здобуття ступеня магістра

на спеціальність 053 «Психологія»

Автор: **І. В. Сингаївська**, канд. психол. наук, доцент

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри психології

(протокол № 8 від «15» березня 2017 р.)

Завідувач кафедри

Петрунько О. В.

Київ, 2017

ВСТУП

Програма фахового вступного випробування розроблена для вступу на основі здобутого ступеня бакалавра, магістра, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста з *іншої спеціальності* на спеціальність «Психологія» для здобуття вищої освіти ступеня магістра. Прийом вступників проводиться за результатами додаткового вступного випробування - комплексного іспиту з фаху, який включає дисципліни «Загальна психологія», «Вікова психологія», «Соціальна психологія», «Клінічна психологія», «Психологія управління».

Мета фахового вступного випробування – виявлення рівня знань, умінь і навичок вступників.

Характеристика змісту програми. Програма фахового вступного випробування охоплює коло питань, які в сукупності характеризують вимоги до знань і вмінь особи, що бажає навчитись у ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК» з метою здобуття ступеня магістра зі спеціальності 053 «Психологія». Програму складено на основі дисциплін циклу професійної підготовки бакалавра з психології, передбачених освітньо-професійною програмою підготовки бакалавра.

У кожному модулі інтегровано матеріал певного функціонального спрямування з різних дисциплін. При цьому органічно поєднуються теоретичні, прикладні питання та матеріали операційного характеру, які дозволяють виявити знання й уміння використовувати категоріальний апарат, аналітичне та критичне мислення.

Порядок проведення фахового вступного випробування визначається Положенням про приймальну комісію ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК».

Розділ 1. Загальна психологія.

Тема 1. Психологія як система знань.

Становлення предмету психології на різних етапах її розвитку. Становлення експериментальної психологічної науки. Основні напрямки психології. Предмет і завдання загальної психології на сучасному етапі її розвитку.

Тема 2. Основні категорії психології.

Поняття про особистість у психології. Психологічна структура особистості. Психологічні механізми і етапи розвитку особистості. Загальне поняття про діяльність. Структура діяльності. Психологічні умови формування навичок і вмінь у діяльності. Психологічна характеристика основних видів діяльності.

Тема 3. Когнітивна сфера.

Поняття про увагу. Фізіологічні основи уваги. Види і властивості уваги. Поняття про відчуття. Рефлекторна природа відчуттів. Класифікація відчуттів. Властивості відчуттів. Поняття про сприймання. Основні характеристики сприймання. Сутність поняття «пам'ять». Фізіологічні основи пам'яті. Види пам'яті. Процеси пам'яті. Поняття про мислення. Мислення і мовлення. Уява і уявлення. Засоби створення нових образів. Види уяви.

Тема 4. Афективна та регулятивна сфери.

Поняття про емоції. Теорії емоцій. Класифікація емоцій. Емоції і почуття. Умови управління емоціями. Зміст поняття «воля». Етапи вольового акту. Воля і саморегуляція діяльності й поведінки.

Тема 5. Індивідуально-типологічні властивості особистості.

Поняття про темперамент. Теорії темпераменту. Типи темпераменту і їхні характеристики. Поняття про характер. Риси характеру. Структура характеру. Акцентуації характеру. Умови виховання і самовиховання характеру. Поняття про здібності. Здібності і задатки. Класифікація і рівні здібностей. Умови розвитку здібностей.

Розділ 2. Вікова психологія.

Тема 1. Вікова психологія як наука.

Предмет вікової психології, основні завдання та категорії вікової психології. Зв'язок вікової психології з іншими науками. Принципи досліджень у віковій психології. Класифікація методів вікової психології та специфіка їх застосування при вивченні вікових аспектів розвитку психіки.

Тема 2. Історія розвитку вікової психології.

Передумови виникнення вікової психології, як самостійної науки. Розвиток вікової психології в працях зарубіжних авторів ХІХ – початку ХХ ст. Новітні досягнення у віковій психології за рубежем (Ж. Піаже, А. Валлон, Дж. Брунер). Розвиток вікової психології в дореволюційній Росії. Дослідження в галузі вікової психології за кордоном (З. Фрейд, А. Фрейд, М. Бюллер, Е. Еріксон та інші).

Тема 3. Фактори і закономірності психічного розвитку та формування особистості в онтогенезі.

Поняття про психічний розвиток. Основні ознаки розвитку. Співвідношення понять «розвиток», «формування», «становлення». Біологічні передумови психічного розвитку. Діяльність і спілкування як умови і засоби психічного розвитку.

Тема 4. Періодизація вікового розвитку.

Принципи і критерії вікової періодизації. Соціальна ситуація розвитку, провідний вид діяльності та психічні новоутворення як критерії вікової періодизації. Стабільні та кризові періоди розвитку. Стадії психосексуального розвитку за З. Фрейдом. Вікова періодизація Д.Б. Ельконіна. Стадії соціалізації за А.В. Петровським.

Тема 5. Психічний розвиток немовляти.

Особливості психічного розвитку дитини в пренатальний період. Причини кризи новонародженості. Вроджені безумовні рефлексії та їх роль в розвитку новонародженого. Комплекс пожвавлення як перша соціальна

реакція немовляти. Безпосередньо-емоційне спілкування немовляти з дорослими як провідний вид діяльності. Оволодіння мовленням в немовлячий період. Сенсомоторний розвиток та виникнення наочно-дійового мислення в немовлячий період.

Тема 6. Психологія раннього дитинства.

Особливості соціальної ситуації розвитку дитини в ранньому віці. Предметно-маніпулятивна діяльність як провідний вид діяльності в ранньому віці. Перші ігри дітей. Розумовий розвиток в ранньому віці. Розвиток мовлення. Розвиток сприймання та виникнення уявлень про властивості предметів. Особливості сприймання форми, величини, кольору предметів. Пам'ять та уява в ранньому віці. Особливості розвитку наочно-дійового мислення в ранньому віці. Криза третього року життя: основні поведінкові прояви.

Тема 8. Розвиток пізнавальних процесів у дошкільному віці.

Основні тенденції розвитку мислення в дошкільному віці. Розвиток наочно-образного мислення. Формування основ словесно-логічного мислення. Розвиток уваги дитини дошкільного віку. Особливості пам'яті дошкільнят. Пізнавальна та емоційна уява дітей дошкільного віку, методи її діагностики. Розвиток продуктивних видів діяльності в дошкільному віці: зображувальна та конструктивна діяльність. Психологічний зміст дитячих малюнків. Психологічна готовність до школи: аналіз основних компонентів.

Тема 9. Психологічний розвиток молодшого школяра.

Структура навчальної діяльності в молодшому віці. Розвиток пізнавальних процесів та інтересів молодших школярів. Розвиток особистості молодшого школяра. Засвоєння моральних норм і правил поведінки. Розвиток емоційно-вольової сфери молодших школярів. Особливості розвитку самосвідомості в молодшому віці. Характеристика психічних новоутворень в молодшому шкільному віці.

Тема 10. Психологічні особливості розвитку особистості в підлітковий період.

Прагнення до дорослості як базове новоутворення віку. Розвиток пізнавальних процесів та інтересів підлітків. Егоцентризм підліткового мислення. Розвиток самосвідомості в підлітковий період. Формування статевої ідентичності. Криза підліткового віку. Інтимно-особистісне спілкування та його роль в особистісному розвитку підлітка.

Тема 11. Психологічна характеристика юнацького віку.

Формування статево-рольових цінностей і статево-рольового самовизначення юнаків і дівчат. Дружба і кохання в юнацькому віці. Мотиви поведінки і ціннісні орієнтації в юності. Психологічні особливості вибору майбутньої професії.

Тема 12. Психологічна характеристика основних періодів дорослості.

Проблема вікової періодизації дорослих. Психологічні особливості періоду ранньої дорослості. Проблематика «студентських років». Нормативні кризи періоду. Аналіз психологічних особливостей періоду середньої дорослості: особливості інтелектуальних функцій. Криза середини життя. Психологія похилого та старечого віку. Особливості інтелектуальних функцій в період пізньої дорослості. Криза похилого віку.

Розділ 3. Соціальна психологія.

Тема 1. Місце соціальної психології в системі наукового знання.

Соціальна психологія як галузь психології. Виникнення і розвиток соціальної психології. Зв'язок соціальної психології з іншими науками. Суть соціально-психологічних явищ.

Тема 2. Проблема особистості в соціальній психології.

Поняття особистості в соціальній психології. Співвідношення понять «особистість», «індивід», «індивідуальність». Структурно-функціональний підхід до проблеми особистості та його аналіз. Статична структура особистості та її характеристика. Механізми та інститути соціалізації.

Тема 3. Психологія міжособистісних стосунків.

Міжособистісні стосунки як необхідна умова формування та розвитку особистості. Стосунки як внутрішній компонент взаємодії між людьми. Емоційний, когнітивний, поведінковий аспекти міжособистісних відносин.

Тема 4. Психологія спілкування.

Поняття про спілкування, його роль та значення в житті й діяльності людини. Сторони, форми та функції спілкування. Структура спілкування. Класифікація та види спілкування, їх характеристика.

Тема 5. Соціальна психологія груп.

Поняття про групи в соціальній психології. Великі та малі групи. Головні ознаки та параметри групи, їх характеристика. Характеристика змісту поняття «групова динаміка». Механізми групової динаміки. Групові норми і нормативна поведінка у групі.

Тема 6. Проблеми і напрямки прикладної соціальної психології.

Співвідношення прикладного та фундаментального знання. Проблеми ефективності соціально-психологічних досліджень. Структура й термінологія соціально-психологічних досліджень. Соціально-психологічні дослідження в промисловому виробництві.

Розділ 4. Клінічна психологія.

Тема 1. Теоретичні основи клінічної психології.

Предмет та завдання клінічної психології. Роль клінічної психології. Методологія клінічної психології. Напрямки клінічного аналізу особистості. Феноменологія клінічних проявів. Принципи диференціації психологічних феноменів та клінічних симптомів.

Тема 2. Психологія взаємодії клінічного психолога (лікаря) з пацієнтом.

Кваліфікаційна характеристика клінічного психолога. Призначення та функціональні обов'язки клінічного психолога в психології та медицині. Методи роботи клінічного психолога. Специфіка психологічного консультування клінічного пацієнта.

Тема 3. Клініко-психологічні прояви захворювань.

Психологічний зміст поняття «захворювання». Види захворювань. Аналіз впливу факторів захворювання на психіку особистості. Методики психологічного обстеження пацієнта.

Тема 4. Клінічні прояви при психогенних захворюваннях.

Психологічна характеристика поняття «психогенні захворювання». Невроз як психогенний розлад. Ознаки неврозу. Динаміка неврозу. Види неврозів. Загальна характеристика неврастенії. Психопатії як психогенний розлад. Класифікація психопатій. Загальна характеристика клінічних типів психопатій.

Тема 5. Клінічні прояви при психосоматичних захворюваннях.

Психологічна характеристика поняття «психосоматичні захворювання». Види психосоматичних захворювань. Психологічні особливості хворого при різних типах соматичних захворювань: захворювання органів дихання, захворювання серцево-судинної системи, шлунково-кишкові захворювання, захворювання ендокринної системи, захворювання гінекологічної сфери.

Тема 6. Клініко-психологічні особливості суїцидальної особистості.

Історичний аналіз проблеми суїцидальної поведінки індивіда. Фактори суїциду. Мотиви суїцидальної поведінки. Види суїцидів. Психологічна підтримка суїцидента.

Тема 7. Клінічна психологія термінального періоду.

Історичний аналіз проблеми термінального періоду життя індивіда. Психологічна характеристика термінального періоду. Основні параметри психічного стану особистості термінального періоду. Клініко-психологічні аспекти взаємодії з хворим в термінальний період.

Тема 8. Вікова клінічна психологія.

Біологічні, соціальні та психологічні аспекти нормального та аномального розвитку людини. Психічні особливості та психосоматичні розлади в період новонародженості та раннього дитинства. Психічні

особливості та психосоматичні розлади в дошкільному та молодшому шкільному віці. Психічні особливості та психосоматичні розлади підлітків та юнацтва. Психічні особливості та психосоматичні розлади в період зрілості. Специфіка психосоматичних розладів осіб похилого віку.

Тема 9. Психогігієна та психопрофілактика.

Психогігієна як напрям роботи клінічного психолога. Психопрофілактика як напрям діяльності клінічного психолога. Світоглядні позиції особистості та їх вплив на клінічну картину хвороби. Сучасні аспекти психогігієни та психопрофілактики.

Розділ 5. Психологія управління.

Тема 1. Зміст, структура та методи психології управління.

Поняття про управління. Структура управління в організації. Співвідношення понять «управління» та «менеджмент». Основні методи психології управління.

Тема 2. Психологічна готовність керівників до управління.

Поняття про зовнішні та внутрішні мотиви управлінської діяльності керівників організацій. Роль психологічних знань в структурі когнітивного компоненту психологічної готовності керівників до управління. Роль саморегулятивних умінь та навичок керівника в структурі операційного компоненту психологічної готовності керівників до управління. Основні групи особистісних характеристик керівників освітніх організацій до управління.

Тема 3. Психологічні основи прийняття управлінських рішень керівниками.

Поняття про прийняття управлінського рішення. Фактори, що впливають на прийняття управлінських рішень керівниками. Вимоги до управлінських рішень. Колегіальний підхід до прийняття управлінських рішень.

Тема 4. Ефективність різних стилів керівництва управлінського

персоналу організацій.

Поняття про індивідуальний стиль керівництва, його прояв. Врахування позитивних та негативних сторін індивідуального стилю керівництва в процесі управління організацією.

Тема 5. Соціальні позиції та ролі працівників організацій.

Поняття про соціальні позиції та ролі працівників організацій. Регламентація професійно-функціональних ролей працівників. Особливості рольової поведінки працівників організацій. Вплив професійно-функціональних ролей на формування та розвиток особистості працівників.

Тема 6. Мотивація діяльності працівників як фактор успішності управління.

Поняття про мотивацію та її значення для процесу управління. Характеристика основних потреб працівників. Роль мотивації керівника організації у забезпеченні мотивації діяльності його працівників. Основні умови забезпечення власне мотивації працівників.

Тема 7. Вплив психологічного клімату в колективах організацій на ефективність управління.

Психологічний клімат під час виконання завдань, які стоять перед організацією. Забезпечення сприятливого психологічного клімату в організації.

Тема 8. Організація ефективної комунікації в організаціях.

Типи комунікативних бар'єрів в організації. Діагностичні методики, за допомогою яких можна діагностувати комунікативні бар'єри в організації. Профілактика та подолання комунікативних бар'єрів.

Тема 9. Зміст та основні види конфліктів в організаціях.

Поняття про конфлікт та його види. Причини виникнення конфліктів в організаціях. Функції конфліктів в організації. Структура та динаміка конфліктів в організації.

Тема 10. Попередження та подолання конфліктів в організаціях.

Способи попередження конфліктів в організаціях. Основні напрямки

розв'язання конфліктів в організаціях. Методи розв'язання конфліктів на основі стратегії співробітництва.

Критерії оцінювання відповідей на вступному випробуванні для вступників для здобуття вищої освіти ступеня магістра, спеціальність «Психологія», з комплексного екзамену з фаху, визначають загальні підходи до визначення рівня навчальних досягнень вступників та встановлюють відповідність між вимогами до знань і умінь вступників та показником оцінки в балах.

Ці Критерії реалізуються в нормах чотирьох рівнів досягнень: відмінно, добре, задовільно, незадовільно.

Рівень досягнень	Оцінка (5-бальна шкала)	Оцінка (12-бальною шкалою)
відмінно	5	10-12
добре	4	7-9
задовільно	3	4-6
незадовільно	2	1-3

Відмінно – знання вступника є глибокими, міцними, системними, вступник вміє застосовувати знання для виконання завдань, вміє самостійно оцінювати різноманітні ситуації, виявляти і відстоювати особисту позицію.

Добре – вступник знає істотні ознаки понять, явищ, вміє пояснити основні закономірності, а також самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь правильна, логічна, обгрунтована, хоча у ній бракує власних суджень.

Задовільно - вступник відтворює основний навчальний матеріал, виконує завдання за зразком, володіє елементарними знаннями з дисципліни. Визначення понять дає з помилками й неточностями.

Незадовільно – відповідь фрагментарна, характеризується початковими уявленнями про предмет вивчення.

При оцінюванні відповіді на вступному випробуванні враховуються:

- правильність, логічність, обґрунтованість, цілісність;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, класифікувати, узагальнювати, робити висновки тощо;
- вміння виявляти проблеми та розв'язувати їх;
- самостійність суджень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Агеев В.С. Межгрупповое взаимодействие: Социально-психологические проблемы. – М.: Изд-во МГУ, 1990. – 240 с.
2. Алифанов С.А. Основные направления анализа лидерства. // Вопросы психологии. – 1991. – № 33. – С. 90-98.
3. Андреева Г.М. Психология социального познания / Г.М. Андреева. – М., 1997. – 304 с.
4. Андреева Г.М. Социальная психология / Г.М. Андреева. – М., Аспект-пресс, 2000. – 376 с.
5. Аникеева Н.П. Учителю о психологическом климате в коллективе. – М., 1983. – 96 с.
6. Ануфриева Н.М. Социальная психология: курс лекций / Н.М. Ануфриева, Т.Н. Зелинская, Н.Е. Зелинский. – К: МАУП, 2000. – 136 с.
7. Бакштанский В.Л. Менеджмент вашего здоровья. – М.: ПЕР СЭ, 2000. – 224 с.
8. Бобнев М.И. Социальные нормы и регуляция поведения / М.И. Бобнев. – М: Наука, 1978. – 311с.
9. Боссиди Л. Искусство результативного управления / Л. Боссиди, Р. Чаран. – М.: ООО «Издательство «Добрая книга», 2005. – 288 с.
10. Варій М.Й. Загальна психологія: Підручник. – К.: ЦУЛ, 2009.

11. Веснин В.Р. Управление персоналом. Теория и практика: учебник / В.Р. Веснин. – М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2011. – 688 с.
12. Власенко В.В. Учителі – учні: психологія взаємних оцінних ставлень. – К., 1995. – 154 с.
13. Волков И.П. Социометрические методы в социально-психологических исследованиях / И.П. Волков. – Л: Изд-во ЛГУ, 1970. – 88с.
14. Волошина В.В. Загальна психологія: практикум. Навчальний посібник. / С.О. Ставицька, В.В. Волошина, О.В. Темрук. – К.: Каравела, 2005. – 280 с.
15. Гончарук П.А. Загальна психологія: пропедевтика (модульний підхід) : навч. посіб. / П. А. Гончарук, І. В. Сингаївська ; ВНЗ Ун-т економіки та права «КРОК». – К., 2009. – 218 с.
16. Горбунова В.В. Експериментальна психологія в схемах і таблицях: Навчальний посібник. – К.: Професіонал, 2007. – 208 с.
17. Десев Л. Психология малых групп. – М., 1979. – 208 с.
18. Дети и подростки: психология развития / Д.Шэффер. – 6-е изд. – СПб.: Питер. 2003. – 976 с.
19. Дмитриева Н.Ю. Учебное пособие по общей психологии. – Саратов: Научная книга, 2012. – 109 с.
20. Долинська Л.В. Загальна психологія. Хрестоматія / За ред. Л.В. Долинська та ін. – Київ: Каравела. – 2012. – 464 с.
21. Донцов А.И. Психология коллектива: Методологические проблемы исследования / А.И. Донцов. – М.: Изд-во МГУ, 1984. – 208 с.
22. Доценко Е.А. Психология манипуляции / Е.А. Доценко. – М., 1996. – 344 с.
23. Дружинин В.Н. Психология: учебник / Под ред. В.Н. Дружинина. – СПб.: Питер, 2003. – 656 с.
24. Жуков Ю.М. Введение в парктическую социальную психологию / Под ред. Ю.М. Жукова, Л.А. Петровской, О.В. Соловьевой. – 3-е, исправленное изд. – М.: Смысл, 1999. – 377 с.

25. Зелінська Т. Практикум із загальної психології : Навчальний посібник / Т. М. Зелінська, І. В. Михайлова. – К. : Каравела, 2009. – 272 с.
26. Іванова О. В. Психологія : вступ до спеціальності : навчальний посібник / О. В. Іванова, Л. М. Москалюк, С. І. Корсун. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 184 с.
27. Изард К.Э. Психология эмоций: Пер. с англ. – СПб: Питер, 2000. – 464 с.
28. Казмиренко В.П. Социальная психология организаций / В.П. Казмиренко. – К., 1993. – 384 с.
29. Карамушка Л.М. Психологія управління: Навчальний посібник / Л.М. Карамушка. – К.: Міленіум, 2003. – 344 с.
30. Карвасарский Б.Д. Клиническая психология: учебник. – СПб.: «Питер», 2008. – 960 с.
31. Карнаух И., Танаев В. Практическая психология управления. Ростов-на-Дону: Изд-во «Феникс», 2010. – 476 с.
32. Карнеги Д. Как приобретать друзей и оказывать влияние на людей. – К., 1990. – 259 с.
33. Карпов А.В. Психология менеджмента: учебное пособие / А.В. Карпов. – М.: Гардарики, 2004. – 584 с.
34. Ковалев А. Г. Коллектив и социально-психологические проблемы руководства [Текст] : монография / А.Г. Ковалев. – 2-е изд., доп. – М. : Политиздат, 1978. – 279 с.
35. Коломинский Я.Л. Психология взаимоотношений в малых группах: Общение и возрастніе особенности. – Минск: Изд-во БГУ, 1976. – 350с.
36. Коломинский Я.Л. Социальная психология школьного класса / Я.Л. Коломинский. – Минск., 1997. – 240 с.
37. Коломінський Н.Л. Психологія педагогічного менеджменту. – К., 1996. – 176 с.
38. Кондратьев М.Ю. Подросток в замкнутом круге общения / М.Ю. Кондратьев. – М.: Издательство «Институт практической психологии», Воронеж: НПО «МОДЭК», 1997. – 335 с.

39. Корнев М.Н. Соціальна психологія. Підручник. / М.Н. Корнев, А.Б. Коваленко. – К., 1995. – 304 с.
40. Крайг Г. Психология развития. – СПб.: Питер, 2000. – 992 с.
41. Кричевский Р.Л. Социальная психология малых групп: Учебное пособие для вузов / Р.Л. Кричевский, Е.М. Дубовская. – М.: «Аспект Пресс», 2001. – 174с.
42. Кулагина И.Ю. Возрастная психология / Развитие ребенка от рождения до 17 лет. – 5-е изд. – М. : Изд-во УРАО, 1999. – 175 с.
43. Левитов Н.Д. Классификация психических состояний. // Психические состояния. / Сост. и общая редакция Л.В. Куликова – СПб.: Изд-во «Питер», 2000. – 512 с.
44. Лидерство: психологические проблемы в бизнесе. По материалам американских исследований. Под ред. Г.Н. Ушаковой. – Дубна: Фемекс, 1997. – 176 с.
45. Лозанов И.Д. Руководитель в трудовом коллективе. – М., 1989. – 75 с.
46. Лозниця В.С. Психологія менеджменту: Навчальний посібник/ В.С. Лозниця. – К.: ТОВ «УВПК «ЕксОб», 2003. – 512 с.
47. Лутошкин А.Н. Как вести за собой. – М.: Просвещение, 1978. – 117 с.
48. Майерс Д. Социальная психология. СПб, 1999. – 517 с.
49. Маклаков А.Г. Общая психология: учебное пособие. – СПб.: Питер, 2012. – 583 с.
50. Максименко С.Д. Загальна психологія: навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2008. – 360 с.
51. Максименко С.Д. Психологія в соціальній та педагогічній практиці: методологія, методи, програми, процедури. – К., 1998. – 226 с.
52. Максименко С. Д. Психологія та педагогіка : підручник / С. Д. Максименко [та ін.] ; за ред. С. Д. Максименка. – К. : Видавничий дім "Слово", 2013. – 584 с.
53. Менделевич В.Д. Клиническая и медицинская психология. – Практическое руководство. – М.: «МЕДпрес». – 1998. – 587с.

54. Морено Дж. Социометрия: Экспериментальный метод и наука об обществе. Подход к новой политической ориентации: Пер. с англ. – М.: Изд-во иностр. лит., 1958. – 289 с.
55. Мухина В.С. Возрастная психология: феноменология развития, детство. Отрочество. – М.: Академия, 1998. – 456 с.
56. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: Навчальний посібник. – К.: Вища школа, 2006. – 487 с.
57. Немов Р.С. Психология. В 3 книгах. – Книга 2. – Психология образования. – М.: Владос, 2007. – 606 с.
58. Немов Р.С. Психология. Общие основы психологии. – М.: Владос, 2003. – 688 с.
59. Обозов Н.Н. Психология работы с людьми: советы руководителю / Н.Н. Обозов, Г.В. Щекин. – К.: Политиздат Украины, 1990. – 205 с.
60. Обухова Л.Ф. Детская (возрастная) психология. Учебник. – М.: Российское педагогическое агентство. 1996, – 374 с.
61. Обухова Л.Ф. Детская психология: теории, факты, проблемы. – М., 1998 – 128 с.
62. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління: Посібник / Л.Е. Орбан-Лембрик. – К.: Академвидав, 2003. – 568 с.
63. Основы загальної і медичної психології / За ред. І.В. Вітенка, О.С. Чабана. – Тернопіль: «Укрмедкнига», 2003. – 344с.
64. Павлено В.М. Етнопсихологія / В.М. Павлено, С.О. Таглін. – К., 1999. – 407 с.
65. Парыгин Б.Д. Социально-психологический климат коллектива. – Л., 1981. – 192 с.
66. Приходько Ю.О. Практична психологія: Введення у професію: Навчальний посібник. – К.: Каравела, 2010. – 232 с.
67. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии / С. Л. Рубинштейн. – СПб. : Питер, 2012. – 705 с.
68. Савельева В.С. Психологія управління: Навчальний посібник /

- В.С. Савельева. – К.: ВД «Професіонал», 2005. – 320 с.
- 69.Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія. Навчальний посібник. – 2-ге видання, доповнене. – К.: Академвидав, 2011. – 368с.
- 70.Семиченко В.А. Психические состояния: Модульный курс (лекции, практические занятия, занятия для самостоятельной работы для преподавателей и студентов). – К.: Магістр-S, 1998. – 208 с.
- 71.Скрипченко О.В. Вікова та педагогічна психологія: Навчальний посібник / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Каравела, 2012. – 400 с.
- 72.Спіріна І.Д. Медична психологія (практикум) / І.Д. Спіріна, Г.І. Лисиця, І.С. Вітенко. – Дніпропетровськ: «Поліграфіст». – 1997. – 54с.
- 73.Столяренко Л.Д. Психология управления: Учебное пособие / Л.Д. Столяренко. – Ростов н/Д: Феникс, 2004. – 512 с.
- 74.Трофімов Ю.Л. Психологія. Підручник / Ю.Л.Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук та ін. – К.: Либідь, 2008. – 558 с.
- 75.Туріщева Л.В. Психологія управління / Л.В. Туріщева. – Харків: ВГ «Основа», 2005. – 160 с.
- 76.Хрестоматія по возрастній психології: учебное пособие для студентов / Сост. Л. М. Семенюк, под ред. Д. И. Фельдштейна. – Издание 2-е, дополненное. М.: Институт практической психологии, 1996. – 304 с.
- 77.Чалдини Р. Психологія впливання. – СПб: Питер, 2000. – 272 с.
- 78.Шаповаленко І.В. Возрастная психология (Психология развития и возрастная психология). – М.: Гардарики, 2004. – 144 с.
- 79.Шорохова Е.В. Методологія і методи соціальної психології / Е.В. Шорохова. – М.: Наука, 1977. – 247с.
- 80.Щекин Г.В. Визуальна психодіагностика і її методи: учебно-методическое пособие. – К.: ВЗУУП, 1992. – 111 с.